

## UZASADNIENIE

### **postanowienia z dnia 2 kwietnia 2019 r.**

Wnioskodawca J. L. (1), we wniosku złożonym do tut. Sądu w dniu 27 marca 2015 r., domagał się stwierdzenia nabycia spadku po zmarłym C. L. na podstawie ustawy na rzecz J. L. (2), J. L. (1), R. Ś., M. A., A. L. oraz J. L. (3), z zastrzeżeniem zmiany wniosku w przypadku ogłoszenia ważnego testamentu (k. 1).

W uzasadnieniu wnioskodawca podniósł, że spadkodawca pozostawił testament, do którego nie ma wglądu. Ponadto podał, że do kręgu spadkobierców ustawowych po C. L. należą: siostra J. L. (2), brat J. L. (1) oraz dzieci zmarłego brata J. R. L.-Ś., M. A., A. L. i J. L. (3).

Następnie w piśmie z dnia 6 października 2015 r., złożonym po otwarciu i ogłoszeniu przez Sąd testamentu, wnioskodawca poinformował, że nie kwestionuje jego ważności (k.79).

Uczestnicy D. Z., M. A. i W. L. również nie kontestowali ważności testamentu C. L., popierając tym samym wniosek o stwierdzenie nabycia spadku na jego podstawie (k. 74, k. 75, k. 77).

### **Sąd ustalił następujący stan faktyczny:**

Spadkodawca C. L. zmarł 15 grudnia 2014 r. w S. L.(...)Ostatnio przed śmiercią spadkodawca stale zamieszkiwał w G..

**dowód:** odpis skrócony aktu zgonu C. L. – k. 20, k. 4v.

W chwili śmierci spadkodawca był kawalerem. Spadkodawca nie był nigdy żonaty. Nie pozostawił dzieci pozamałżeńskich, ani przysposobionych. W momencie śmierci C. L. jego rodzice już nie żyli. Spadkodawca miał rodzeństwo: J. L. (1), J. L. (4), J. L. (5) (zmarłego w 2009 r., który pozostawił dzieci: R. Ś., M. A., A. L. i J. L. (3)) oraz M. L. (zmarłego w latach 50. jako bezdzietny kawaler). Nikt z powołanych do dziedziczenia nie składał wcześniej oświadczeń spadkowych. Nie toczył się proces o uznanie za niegodnego dziedziczenia po spadkodawcy.

**dowód:** 1) zapewnienie spadkowe złożone przez wnioskodawcę J. L. (1) – protokół z rozprawy z dnia 26.05.2015 r. - k. 21 v.;

2) odpis skróconego aktu zgonu J. L. (5) – k. 34,

3) odpis skróconego aktu urodzenia J. L. (1) – k. 34,

4) odpis skróconego aktu urodzenia J. L. (3) – k.4 v.

5) odpis skróconego aktu urodzenia oraz odpis skróconego aktu małżeństwa A. L. (zd. L.) – k. 5

6) odpis skróconego aktu urodzenia oraz odpis skróconego aktu małżeństwa R. Ś. (zd. L.) – k. 5v.

7) postanowienie SR w Dębicy o stwierdzeniu nabycia spadku po J. L. (5) – k. 6

8) odpis skróconego aktu urodzenia oraz odpis skróconego aktu małżeństwa M. A. (zd. L.) – k. 6v.

Spadkodawca C. L. sporządził pismem ręcznym testament, opatrzony datą 10 grudnia 2003 r. i podpisany, w którym oświadczył w części II, że jego własnością są rzeczy znajdujące się w trzech pokojach na I piętrze plebanii przy K. (...) w G., samochód osobowy V. (...) oraz rower górski, a rzeczy te przeznacza dla rodziny. Wskazał, że w sejfie w pokoju znajdują się jego pieniądze. Wykonawcą testamentu spadkodawca ustanowił proboszcza P. J. W., jego też upoważnił do dysponowania kontem osobistym. Testament zawiera adnotację: „Każdy następny z późniejszą datą niż ten czyni obecny nieważnym” i został podpisany przez C. L.. Na dokumencie tym widnieją w całej części II przekreślenia oraz

dopiski „unieważniam, ks. C. L. 23.07.2010 r.”. Następnie spadkodawca sporządził dokument o nazwie (...) opatrzony datą 10 października 2014 r., w którym umieścił sformułowanie: „zmiany dotyczące drugiej części mojego testamentu, w której rozporządziłem moimi dobrami materialnymi”. W dokumencie tym spadkodawca wskazał, że jego własnością są rzeczy znajdujące się na piętrze budynku, w którym mieszka w G. (...) oraz samochód osobowy V. (...) – i wszystkie te rzeczy przeznaczył D. Z.. Nadto C. L. oświadczył, że swoją działkę nr (...) o pow. 37 arów, znajdującą się w O., gmina P., przeznaczą do podziału na 4 części między D. Z., bratową W. L., J. L. (1) oraz J. L. (2) lub do sprzedaży – a uzyskane w ten sposób pieniądze nakazał podzielić między wymienione osoby po ¼ części. Wykonawcą testamentu spadkodawca uczynił D. Z., którego upoważnił do dysponowania swoim kontem osobistym w Banku Spółdzielczym w S.. Natomiast co do pieniędzy na koncie w Bank of A. spadkodawca napisał, że przeznaczą je bratowej W., siostrze J. oraz bratu J..

**dowód:** 1) testament holograficzny z dnia 10.12.2003 r. oraz aneks z dnia 10.10.2014 r. – k. 34-39,

2) protokół otwarcia i ogłoszenia testamentu – k. 55

W skład masy spadkowej po C. L. wchodziły będące jego własnością składniki majątkowe w postaci: wyposażenia pomieszczeń położonych na II piętrze domu w G., samochodu marki V. (...) (rok produkcji 2003), pieniędzy zgromadzonych na rachunku Bank of A. - 3615 USD, a także nieruchomości - działki nr (...) położonej w O., gmina P. o pow. 0,37 ha obj. KW nr (...).

**dowód:** wypis z ewidencji gruntów i budynków – k. 207

Wartość masy spadkowej objętej testamentem - według stanu na dzień otwarcia spadku (tj. 15 grudnia 2014 r.), a według cen obecnych - wynosiła łącznie **83 630,45 zł**. Na wartość tę składała się suma wartości ruchomości, tj. wyposażenia mieszkania spadkodawcy oraz samochodu osobowego – **18 500 zł**, suma zgromadzonych środków pieniężnych w Bank of A. – 3615 USD (czyli **15 291,45 zł** wg średniego kursu NBP na 15.12.2016 r. – 1 USD = 4,23 zł), a także wartość nieruchomości składającej się z działki nr (...) – **49 839 zł**.

Wartość rozrządzeń na rzecz poszczególnych osób wymienionych w testamencie wynosiła odpowiednio: dla D. Z. – **30 959,75 zł**, dla W. L. – **17 556,75 zł**, dla J. L. (2) – **17 556,75 zł**, dla J. L. (1) – **17 556,75 zł**. Łącznie zatem wartość rozrządzeń testamentowych wynosiła **83 630,45 zł**.

**dowód:** opinia biegłego rzeczoznawcy majątkowego – k. 266-288, opinia uzupełniająca – k. 322, wypłata (...) – k. 67

C. L. był osobą samodzielną i poczytalną. Spadkodawca zmarł nagle w trakcie wyjazdu do U.. W chwili sporządzania testamentu spadkodawca miał zachowaną zdolność podjęcia świadomej i swobodnej decyzji oraz wyrażenia swojej woli.

### **niesporne**

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego, tj. dokumentów w postaci odpisów skróconych aktów USC oraz oryginału testamentu z dnia 10 grudnia 2003 r., jak również aneksu do niego z dnia 10 października 2014 r. Autentyczność testamentu oraz przesłanki jego ważności nie były kwestionowane przez wnioskodawcę i uczestników. Nie budziły także wątpliwości Sądu.

W oparciu o skrócony aktu zgonu spadkodawcy C. L. Sąd ustalił datę i miejsce śmierci, datę otwarcia spadku oraz jego stan cywilny w dacie śmierci.

Okoliczność dotycząca kręgu spadkobierców ustawowych została ustalona w na podstawie zapewnienia spadkowego wnioskodawcy, które nie było kwestionowane przez innych uczestników. Nadto Sąd oparł się na tym zapewnieniu ustalając, że nie toczyły się żadne postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po C. L., ani o uznanie za niegodnego dziedziczenia, nie były też sporządzane akty poświadczenia dziedziczenia.

Wartość ruchomości wchodzących została podana przez uczestnika D. Z. na 18 500 zł i nie była kontestowana przez pozostałych uczestników postępowania. Podobnie uczestnicy nie kwestionowali wysokości sumy pieniężnej (3615 USD) zgromadzonej na koncie spadkodawcy w Bank of A. i wskazanej przez uczestnika D. Z.. Sąd uznał podane kwoty za wiarygodne. Podstawą przeliczenia walut był dla Sądu średni kurs dolara amerykańskiego wg NBP z dnia otwarcia spadku, tj. 15 grudnia 2014 r. Pomimo długotrwałych prób uzyskania informacji na temat kwot zgromadzonych przez spadkodawcę w Bank of A. bezpośrednio w instytucji amerykańskiej, ustalenie z urzędu wysokości kwot tam zgromadzonych nie powiodło się. W związku z powyższym zaliczono w skład majątku spadkowego kwotę bezsporną wynikającą z dowodu w postaci dokumentu wypłaty dokonanej już po śmierci spadkodawcy, a w pozostałym zakresie uznano, iż brak jest dowodu na potwierdzenie istnienia kwot wyższych na tymże koncie bankowym. Co do wartości nieruchomości, składającej się z działki nr (...), Sąd oparł się na opinii biegłego rzeczoznawcy, która była wyczerpująca, prawdziwa oraz fachowa. Mimo zarzutów pełnomocnika wnioskodawcy co do przyjętej przez biegłego wartości, Sąd w pełni podzielił wnioski zawarte we wskazanej opinii i uznał ją za wyczerpującą. Wskazać nadto należy, że pełnomocnik nie podważał opinii uzupełniającej wydanej przez biegłego.

Sąd pominął dowody z przesłuchania świadków H. Z., J. U. i B. K., a to powodu cofnięcia wniosków dowodowych przez pełnomocnika wnioskodawcy. Sąd uznał ponadto, że przesłuchanie tych osób nie jest niezbędne do wyjaśnienia istoty tej sprawy.

### **Sąd zważył, co następuje:**

Wniosek co do zasady zasługiwał na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 926 k.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu (§ 1). Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą (§ 2).

Powyższe oznacza, że dziedziczenie ustawowe ma charakter subsydiarny, zatem znajduje zastosowanie, gdy nie powołano spadkobiercy testamentowego albo powołany spadkobierca nie może lub nie chce dziedziczyć. Natomiast, jeżeli spadkodawca pozostawił testament, powinnością Sądu prowadzącego postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku jest ocena jego ważności przy uwzględnieniu wymogów stawianych przez Kodeks cywilny.

Zarówno testament z 10 grudnia 2003 r, jak i aneks z 10 października 2014 r. odpowiadają tym wymogom, bowiem C. L. wyraził swoją wolę sporządzając dokumenty pismem własnoręcznym, opatrzył je datą oraz podpisał. Tym samym spadkodawca spełnił wymogi stawiane testamentowi holograficznemu (art. 949 k.c.)

C. L. sporządził zatem dwa testamenty, przy czym testament z 10 grudnia 2003 r. został przez niego odwołany poprzez przekreślenie dyspozycji w nim zawartych znakami (...) oraz dodanie adnotacji „unieważniam, ks. C. L. 23.07.2010 r.". Odwołanie to spełniało wymogi art. 946 k.c., stosownie do którego może ono nastąpić w ten sposób, że spadkodawca dokona w testamencie zmian, z których wynika wola odwołania jego postanowień.

Wobec tego Sąd za podstawę dalszych ustaleń w postępowaniu uczynił aneks do testamentu z 10 października 2014 r. W aneksie tym spadkodawca nie powołał w sposób ogólny spadkobierców mających po nim dziedziczyć, lecz zawarł dyspozycje odnoszące się do poszczególnych przedmiotów spadkowych. Zgodnie natomiast z art. 961 k.c. jeżeli spadkodawca przeznaczył oznaczonej osobie w testamencie poszczególne przedmioty majątkowe, które wyczerpują prawie cały spadek, osobę tę poczytuje się w razie wątpliwości nie za zapisobiercę, lecz za spadkobiercę powołanego do całego spadku. Ponadto w razie dokonania rozrządzeń na rzecz kilku osób, osoby te poczytuje się w razie wątpliwości za powołane do całego spadku w częściach ułamkowych odpowiadających stosunkowi wartości przeznaczonych im przedmiotów.

Jak wynika z postępowania dowodowego w skład spadku w chwili śmierci C. L. wchodziła nieruchomość, składająca się z działki nr (...), położona w O., gmina P., jak również środki pieniężne oraz inne ruchomości (wyposażenie mieszkania i samochód). Celem ustalenia wartości nieruchomości, którą spadkodawca rozrządził, Sąd dopuścił dowód z opinii

biegłego rzeczoznawcy majątkowego. Z opinii tej wynika, że wartość nieruchomości (stosownie do stanu z chwili otwarcia spadku, a według cen obecnych) wynosi 49 839 zł. W postępowaniu ustalono także, że spadkodawca był właścicielem środków pieniężnych w Bank of A. w kwocie 3615 USD (co po przeliczeniu wg średniego kursu dolara amerykańskiego w NBP z 15.12.2014 r. daje kwotę 15 291,45 zł) oraz ruchomości – wyposażenia mieszkania oraz samochodu – których wartość wynosi 18 500 zł. Cała wartość spadku wynosiła zatem 83 630,45 zł. W testamencie natomiast spadkodawca zawarł rozrządzenia co do wszystkich wskazanych wyżej składników majątkowych, a ich wartość na rzecz poszczególnych osób Sąd obliczył następująco:

- 1) D. Z. – 18 500 zł (wartość ruchomości) + 12 459 zł ( $\frac{1}{4}$  wartości nieruchomości - działki nr (...)) = 30 959,75 zł
- 2) W. L. – 5097,15 zł ( $\frac{1}{3}$  środków pieniężnych z Bank of A.) + 12 459 zł ( $\frac{1}{4}$  wartości nieruchomości - działki nr (...)) = 17 556,90 zł
- 3) J. L. (1) – 5097,15 zł ( $\frac{1}{3}$  środków pieniężnych z Bank of A.) + 12 459 zł ( $\frac{1}{4}$  wartości nieruchomości - działki nr (...)) = 17 556,90 zł
- 4) J. L. (2) – 5097,15 zł ( $\frac{1}{3}$  środków pieniężnych z Bank of A.) + 12 459 zł ( $\frac{1}{4}$  wartości nieruchomości - działki nr (...)) = 17 556,90 zł

Powyższe ustalenia prowadzą do wniosku, że C. L. w aneksie z 10 października 2014 r. do testamentu z 10 grudnia 2003 r. z pewnością rozrządził całym spadkiem, a zatem znajduje zastosowanie reguła interpretacyjna z art. 961 k.c. Stosownie do tej reguły, biorąc pod uwagę wartość zapisów na rzecz poszczególnych osób oraz wartość całego spadku – 83 630,45 zł, udział każdego ze spadkobierców jest stosunkiem wartości rozrządzeń na jego rzecz uczynionych i wartości całego majątku spadkowego. Na tej podstawie Sąd przyjął, że spadek nabył D. Z. w  $\frac{37}{100}$  części, tj.  $(30 959,75 * 100\%) / 83 630,45 = \sim 37\%$ , a także rodzeństwo spadkodawcy J. L. (1) i J. L. (6), jak również bratowa W. L. w  $\frac{21}{100}$  części każdy, tj.  $(17 556,90 zł * 100\%) / 83 630,45 = \sim 21\%$ .

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd orzekł jak w pkt I postanowienia.

O kosztach Sąd orzekł w pkt II postanowienia w oparciu o zasadę wyrażoną w art. 520 § 1 KPC, stwierdzając, że wnioskodawca i uczestnicy ponoszą koszty związane ze swoim udziałem w sprawie

W pkt III postanowienia Sąd nakazał na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. w zw. z art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych ściągnąć od wnioskodawcy J. L. (1), uczestników J. L. (2) i W. L. na rzecz Skarbu Państwa kwoty po 511,70 zł, a od D. Z. kwotę 901,58 zł tytułem wydatków uiszczonych tymczasowo przez Skarb Państwa. Na wydatki te złożyło się wynagrodzenie biegłego rzeczoznawcy za opinię pierwotną i uzupełniającą, czyli 2436,68 zł. Sąd uznał przy tym, że wydatki te powinny obciążać jedynie osoby, które na podstawie testamentu otrzymały przysporzenia (w wysokości proporcjonalnej do udziałów w spadku), ponieważ w ich interesie leżało oszacowanie nieruchomości wchodzącej do masy spadkowej.

SSR Agnieszka Poręba

**Z)**

1. (...)

2. (...)

3. kal. 14 dni.

(...)

SSR Agnieszka Poręba